

MATERIÁLY K PRÁCI S DĚTMI V DISTANČNÍ VÝUCE

Námětová hra "Na školu"

Vytvoříme společně s dětmi hrací koutek - třídu. Využijeme školních pomůcek donesených učitelkou, tabuli (magnetická i dřevěná), stolky a židličky (lavice, katedra), obrázky s tematikou školy. Při hře děti čerpají zkušenosti z návštěvy školy, ale i z televize, literatury nebo od starších sourozenců. Můžeme vyzvat děti, které již mají aktovku nebo penál, aby si je donesly do MŠ, kde si z nich vytvoříme výstavku (tyto předměty nebudou děti používat při hrách, ohleduplné zacházení!). Vysvětlujeme si, co je to zápis, jak asi bude probíhat, rozehráváme situace - děti vstupují do rolí učitele, žáka i rodiče. Je také důležité vysvětlit, že některé děti do školy nepůjdou, budou mít odklad školní docházky. Zde je nutný citlivý přístup učitelky, aby děti s odkladem ŠD neměly pocit méněcennosti nebo se nestaly terčem posměchu!!!

Rozvoj slovní zásoby, sluchové rozdělování slov na slabiky (Hry se školními pomůckami)

Pojmenování pomůcek, vytleskávání, zaznamenávání počtu slabik (kostky, magnetky na tabuli, grafický záznam na papír). Po procvičení můžeme zařadit individuální test "Tleskej a počítej", který jsem připravila z obrázků školních pomůcek (viz příloha č. 2). Učitelka dětem předřikává názvy předmětů na obrázku, aby děti přesně věděly správné tvary slov. Zvolila jsem záměrně frontální metodu - "jako to dělaly děti ve škole".

Vnímání všemi smysly, rozvoj postřehu, koncentrace pozornosti

Hmatové hádanky

Děti se zavřenýma očima hádají podle hmatu, co je v aktovce, správně předměty pojmenují (slovní zásoba).

Kimovy postřehové hry

Hádání, co na lavici přibylo nebo ubylo. Metodický postup: na "lavici ve třídě" (hrací koutek - škola) položíme několik školních pomůcek (množství předmětů volíme podle konkrétní skupiny dětí). Jedno dítě si zakryje oči (otočí se ke stolu zády). Učitelka nebo určené dítě odebere nebo přidá jeden předmět z aktovky. Hadač určuje, co z lavice zmizelo nebo co přibylo. Lze hádat i ve dvojicích.

Puzzle, mozaiky

Ve hrách dětem nenásilně nabízíme různé hry pro rozvoj analyticko-syntetického myšlení, logiky, postřehu a pozornosti, vnímání detailů (např. puzzle, mozaiky, skládačky, vyhledávání shodných obrázků a naopak hledání rozdílů). Vhodné jsou starší pomůcky vydávané Komeniem. Děti pracují individuálně nebo v malých skupinách, učitelka vede děti k autoevaluaci: "Myslíš si, že to máš správně? Proč?" Pomocí vhodně volených otázek vedeme děti k samostatnému nalezení chyby a k nápravě.

Hudebně-pohybové činnosti

"Pojďte se mnou, děti, do školy"

Poslech písně Dády Patrassové z CD, využití při práci s pohádkou o Fíkovi (viz níže). Píseň využijeme při hudebně-pohybové improvizaci, cvičení a chůzi v prostoru s reakcí na sluchový signál - při přerušení hudby sed na zem - "sedáme si do lavice".

"Když jsem chodil do školy" - lidová píseň

Zpěv s doprovodem, ve skupině i sólově, hra na tělo a dětské hudební nástroje, lze připojit i jednoduchý pohyb. Vysvětlíme dětem význam slova "litory" - obohacení slovní zásoby o slova málo používaná.

Říkadlo s pohybem

Učíme se jednoduché říkadlo, přednes spojujeme s pohybem, vysvětlíme neobvyklé slovo "pecivál". Můžeme se pokusit vymyslet i jiná složená slova, např. kolotoč, kazisvět.

ŠKOLÁCI

Proč bychom se školy báli, nejsme žádní peciváli.
Máme přece bystrou hlavu k učení i pro zábavu.
Přerosteme táty, mámy, počítejte brzo s námi!

Přibližování školního prostředí pomocí literárního textu

Využijeme dostupnou literaturu, čtení zařazujeme před odpočinkem a v režimových momentech. Uvádím zde příklady vhodných textů:

- knihy:
 - Ondřej Sekora: Ferdův slabikář;
 - Jan Ryska: Anička z 1. A;
 - Miloš Macourek: Mach a Šebestová ve škole;
 - Gilbert Delahaye: Martinka ve škole;
 - Eduard Petiška: Neviditelná Zuzanka;
 - Marie Tetourová: Svět plný sluníček (s. 32 - Klikyháky pro prvňáky, s. 36, 37 - Abeceda, s. 38 - Co nakreslil Vojta, s. 50 - Pruhy, kola, puntíky, s. 54 - Jak šly hračky do školy);

- pohádky:
 - Helena Zmatlíková: Zuzanka a písmenka (Dětem, s. 102);
 - Jitka Molavcová: Jak šestku bolelo břicho (MC Pohádky a písničky Jitky Molavcové).

Grafomotorická cvičení

Zařazujeme cvičení k uvolnění ramene, zápěstí a ruky, grafický záznam provádíme na různý formát a s využitím různých grafických materiálů, v různých polohách. Ke cvičení se výborně hodí tabule v hracím koutku, děti využívají křídly, namočený prst a vlhkou houbičku. Využíváme časopis Písanka předškoláka, např.:

- s. 8 - šikmé čáry dlouhé "pastelky";
- s. 23 - smyčky spodní a horní vázané "šály";
- s. 25 - osmičky "zajíci" (viz práce s pohádkou);
- s. 26 - cvičení grafické orientace "dokresli tvary podle prvního obrázku";
- s. 27 - cvičení grafického rytmu "cestou - necestou";
- s. 28 - různé tvary "sešit".

Vlastní práce s pohádkou "MAXIPES FÍK VE ŠKOLE"

Tuto pohádku jsem si zvolila jako motivaci pro všechny následující činnosti z důvodu oblíbenosti hlavního hrdiny mezi dětmi a jednoduchosti příběhu. Škola je zde přiblížena dětem zprostředkovaně a zábavnou formou. Po zkušenostech z exkurze mohou děti vnímat rozdíl mezi příběhem v pohádce a realitou. Využila jsem video nahrávku, protože text je v tomto případě málo obsáhlý a nezachycuje detaily. Při sledování videa děti zapojí i zrak a získají přesnější vizuální představu o školním prostředí. Všechny další činnosti jsou volně motivovány dějem a přibližně řazeny podle dějové a časové posloupnosti příběhu. Záleží na každé učitelce, jaké zvolí rozvržení do jednotlivých částí vzdělávacího procesu, které více rozvine nebo zařadí pouze okrajově. Individuální testy jsem zařazovala spíše během rána, děti do řešení nenutím. U předškoláků už však děti samy projevovaly o různé testy zájem. Během realizace jsme shlédnutí pohádky ještě jednou zopakovali, aby si děti děj oživily, případně se s ním seznámily ty, které přišly po nemoci.

Práce s obrázky, reprodukce textu

Po shlédnutí pohádky podle obrázků společně převyprávíme příběh, řadíme obrázky podle dějové a časové posloupnosti. Můžeme připomenout, jak se Fík dostal do rodiny, získal své jméno apod.

"Kudy má jít Fík do školy?"

Nejprve společná modelová situace v herně. Metodický postup: využijeme hrací koutek = škola a vyznačíme na opačném konci prostor = domeček. V

herně rozmístíme symbolické překážky, např. molitanové kostky jako domy ve městě, můžeme je pojmenovat - radnice, cukrárna, školka. Ve dvojicích (Ája a Fík) hledáme různé cesty do školy, vyznačujeme je křídou (spolupráce ve dvojici), všímáme si možností. Všechny cesty procházíme, porovnáváme délku, hledáme shodné a rozdílné úseky. Vše je nutné komentovat, aby děti dokázaly své myšlenkové postupy slovně vyjádřit.

Bludiště

Na společné činnosti navážeme individuálním testem - labyrint (viz příloha č. 3). Děti hledají co největší počet různých řešení, ale každé alespoň dvě cesty. Využijeme barevné fixy (vhodné pro pedagogickou diagnostiku, poznáme, kde dítě váhalo apod.).

"Co bude Fík ve škole potřebovat?"

Můžeme zařadit hry se školními pomůckami (viz výše). Metodický postup: vytvoříme pro Fíka sešit - děti si samostatně vyberou barevný papír formátu A4, přeloží jej na polovinu. Dovnitř vložíme několik listů papíru, na který děti dokreslí trojhrannou tužkou linky = grafomotorické cvičení, vodorovné linie. Pro jednodušší udržení směru zleva doprava jsem v levém horním rohu použila razítko - Ferda mravenec (v souvislosti s četbou pohádky "O chlapečkovi, který psal z kopečka" - O. Sekora: Ferdův slabikář). Na přední stranu nalepí děti jmenovku z bílé samolepky, na kterou sestaví a nalepí podle napsaného vzoru jméno FÍK (lze sestavovat i vlastní jméno) z písmen vystřižených z novin a časopisů (zde nejde o to, že učíme děti číst jednotlivá písmena, ale o vyhledávání shodných tvarů). Je třeba mít připravený dostatečný počet písmen, aby všechny děti měly z čeho vybírat i v případě, že by se některá písmenka znehodnotila.

"Jak vypadá škola?"

Podle slovního popisu dětí společně nakreslíme křídou na zem obrys školy, okna znázorníme čtvrtkami formátu A2. Procvičujeme pojmy vpravo x vlevo, nahore x dole x uprostřed - všechny děti aktivně zapojíme do dokreslování školy podle pokynů učitelky i dětí (rozvoj fantazie), např. vpravo vedle školy plot, vlevo na střeše komín, v okně vpravo uprostřed květina... Ihned hodnotíme, slovně zdůvodňujeme. Individuální test "Dokreslujeme dům" podle pokynů učitelky (upravila jsem si grafický list ze staršího vydání časopisu Pastelka).

"Jak pozdravil školníka"

Seznamovací hra pro rozvoj a posilování dobrých vztahů mezi dětmi (viz Uvedení do systému školní dramatiky, s. 29, hra "Můj kamarád"). Metodický postup: v úvodu hry se děti volně pohybují prostorem, nikdo se na nikoho nedívá, každý je pro tuto chvíli sám. Úderem na bubínek se všichni zastaví ve štronzu a očima spolu naváží kontakt. Podmínkou ale je, aby to byl kontakt ve dvojici (hledám pouze jedny oči). Cvičení je vhodné několikrát opakovat, aby bylo možné navázat co nejvíce kontaktů, které můžeme různě motivovat - setkají se oči překvapené, radostné, smutné atd. Na tuto hru jsem navázala

hrou "Na pozdravy" - děti se při setkání zdraví různými způsoby, např. jako kamarádi, velmi dobří přátelé, dospělí lidé, dítě a dospělý. Připomněli jsme si pravidla správného chování, zhodnotili jsme, zda Fík pozdravil správně.

"Jak se jmenuješ?" "Školník se zeptal Fíka, kdo je."

Zařadíme různé hry se jmény, poznáváme napsané své jméno. Opakujeme své příjmení a adresu, procvičujeme. Posíláme pohled domů - děti si donesou do MŠ pohled se známkou, diktují učitelce adresu a kreslí samy sebe (zachycení detailů lidské figury). Zdatnější děti se mohou pokusit samy podepsat, případně překreslit své jméno podle vzoru. Pohledy odneseme při pobytu venku na poštu a posíláme je domů. Můžeme zařadit příběh "O Vojtovi" (viz Metodika drogové prevence, s. 46). Nad příběhem diskutujeme, řešíme, komu můžeme prozradit svou adresu, komu ne a proč. Vedeme děti k péči o vlastní bezpečnost!

"Fík se přezouvá"

Porovnáváme počet nohou člověka a psa, počítáme, kolik potřebuje Fík bačkor. Lezeme ve vzporu dřepmo "jako pes", na signál zastavíme a procvičujeme pravou a levou stranu na vlastním těle zároveň s pojmy přední a zadní - např. "Fík zvedl pravou zadní nohu".

"Najdi svoje bačkory" - hra v družstvech (podle počtu dětí - skupiny přibližně po pěti, šesti dětech). Motivace: "V šatnách ve škole kdosi zpřeházal bačkory, děti si je musí co nejrychleji najít, aby nepřišly pozdě do vyučování." Metodický postup: družstva ("třídy") stojí na čáře, každé družstvo má ve stejné vzdálenosti hromadu se svými pomíchanými bačkorami. Na signál děti vybíhají, obují si své boty a formou štafety postupně nachází své boty. Děti nemotivujeme, aby byly nejrychlejší, ale důležité je, že všichni své boty našly a stihly začátek vyučování. Hru lze několikrát opakovat, pozměnit složení družstev. Na hru naváže individuální test "Najdi stejné boty" - děti si všímají detailů, páry spojují čarou a shodně vybarví (viz příloha č. 4).

"Zvoní"

Artikulační cvičení - napodobujeme zvuk zvonku - např. crrr,crrr; drrrn, drrrn; bim bam; cililink, cililink. Tato cvičení zařazujeme průběžně během celého bloku na začátku a na konci jednotlivých "vyučovacích hodin". Můžeme připojit i cvičení k uvolnění ruky a grafomotoriku: "Zvonek se houpe" (dolní oblouk).

"Kde zvoní zvonek?" - sluchová hra s procvičováním hmatu, lze využít klasický zvoneček nebo kuchyňskou minutku. Metodický postup: děti stojí v kruhu, jedno dítě se zavřenýma nebo zavázanýma očima je uprostřed. Učitelka jím může na začátku pro ztížení orientace zatočit. Potom některé dítě v kruhu zazvoní na zvonek, hadač hledá podle sluchu, odkud zvuk vychází, a snaží se opatrně za zvukem dojít. Když se mu to podaří, rukama osahá toho, kdo drží zvonek, a hádá, o koho jde.

"Který zvonek zvoní" - jiná varianta sluchových her. Společně s dětmi jsme vybrali 3 zvonky s rozlišným zvoněním. Metodický postup: dítě (hadač) se otočí zády ke stolku se zvonečky, jiné dítě zazvoní na libovolný zvonek. Po

doznění zvuku se "hadač" otočí a určí správný zvonek. Podle schopností dětí můžeme počet zvonků zvýšit.

"Do lavic!"

Využijeme hrací koutek. Děti si sedají po zvonění do lavic, ale "v naší škole" máme jen dvě a tam se všichni nevejdeme. Vyzvu děti k řešení problému - přineseme si židličky a budeme v lavicích pouze "jako". Opět řešení problému - "Kam si sedl Fík, proč nemohl sedět vpředu? U nás v první lavici sedí vysoká holčička a za ní malý chlapec. Co s tím?" - děti se přesazují podle pokynů učitelky s využitím předložek a příslovcí místa. Postupně se děti v pozici učitele střídají - procvičujeme používání a chápání pojmů první, poslední, před, za, hned před, hned za, vedle, vpravo od, vlevo od...

"Hodina psaní"

"Fík psal osmičku" = grafomotorické cvičení "ležatá osmička" - kresba na velký formát A2 trojhrannými voskovkami ve stoje u stolečku nebo křídou na tabuli v hracím koutku. Poté nákres do Písanky předškoláka (s. 25), trojhrannou tužkou vsedě u stolku.

"Jak psal písmeno F"

Vyvodíme, proč psal právě písmeno F, a hledáme slova začínající stejnou hláskou, jako Fíkovo jméno.

Artikulační cvičení

Procvičujeme správnou výslovnost hlásky F pomocí básně z knihy Brousek pro tvůj jazýček:

Fouká venku, fouká,
Haf se z boudy kouká.
Fanda volá na Hafa,
ať vstane a zahafá.
Hafá Haf, že nevstane,
až to foukat přestane.

Dechové cvičení

Foukání do dlaně, do listu papíru apod.

Poznávání hlásky na začátku slova

"Kterou hláskou začíná tvé jméno? Poznáš první písmeno svého jména napsané na kartě?" - na zemi kartičky s velkými tiskacími písmeny, každé dítě si najde správné písmeno.

Navážeme pohybovou hrou "Písmenkové domečky" - běh volně v prostoru, na zvukový signál návrat do domečku označeného počátečním písmenem. Po dobu běhu může učitelka kartičky přemísťovat. Rozlišování počáteční hlásky můžeme procvičovat i při honičce "Hlásková" - honič vybíhá poté, co učitelka oznámí, kdo děti zachrání, např. "Zachrání tě ten, komu začíná jméno na

hlásku K." Děti se musí rychle dotknout správného kamaráda, a pak nemohou být chyceny. Pozor na bezpečnost, zdůraznit lehký dotek!

Hledáme předměty, které začínají stejnou hláskou jako mé jméno - během písničky D. Patrasové: "Pojďte se mnou děti do školy" hledají děti v prostoru dané předměty, nosí je do svého "písmenkového domečku" označeného kartou s písmenem - společně provedeme kontrolu pojmenováním nalezených předmětů. Porovnáváme, komu se dařilo najít více x méně předmětů a proč, neúspěšným dětem pomůžeme alespoň 1 předmět najít. Výsledek svého hledání se děti pokusí nakreslit na papír (zachytit podstatné znaky) spolu s pokusem o obkreslení písmene podle vzoru na kartě.

"Hodina tělocviku"

Překážková dráha - volba překážek záleží na vybavení MŠ, organizace podle prostoru a počtu dětí (např. cvičení proudem, na stanovištích).

Pohybová hra "Kuba řekl" (Pohybové hry dětí předškolního věku, s. 110) - pro přiblížení školního prostředí jsem zvolila obměnu "Pan učitel řekl". Pravidla zůstávají stejná. Cílem hry je procvičování postřehu a reakce na slovní pokyn, soustředěná pozornost a procvičení názvů cviků. Pro zpestření zařazujeme i humorné prvky, např. "dlouhý nos".

"Hodina počtů - matematika"

Metodický postup: "Fík počítal svoje nohy" - společně znázorníme pomocí kostek = vytvoření představy. Pokračujeme manipulací s předměty, počítáme hračky - každé dítě si pomocí kartičky se svou značkou vymezí v prostoru na zemi své pracovní místo (domeček). Učitelka postupně vyndává z přikrytého koše hračky jednoho druhu, každé dítě znázorní jejich počet pomocí kostek ze stavebnice určené barvy - např. 4 auta = 4 žluté kostky, 2 panenky = 2 modré kostky. Porovnáváme více x méně prvků, postupně vyvodíme číselnou řadu v rozmezí 1 - 6 předmětů (seřadíme postupně kostky, vždy o jednu více x méně) - postavíme "schody". V přípravě na tuto činnost jsme společně s dětmi roztřídili kostky stavebnice do jednotlivých košů podle barev, aby se při vlastní činnosti děti mohly soustředit pouze na počet. Učitelka musí zvolit vhodnou stavebnici, protože spotřeba kostek je poměrně velká. Nesmí se stát, že by některé dítě nemělo s čím pracovat.

Didaktická hra "Na číselnou řadu"

Metodický postup: hrají dvě družstva. Hrací plocha je rozdělena na 2 poloviny, každé družstvo má vymezenou svoji část. Hráči stojí vedle sebe na čáře tak, aby na svůj prostor dobře viděli. Na zemi jsou ve stejné vzdálenosti od čáry rozložené kartičky s puntíky - lícem dolů. Puntíky musí být výrazné, rozmístěné jako na hrací kostce. Na signál děti po jednom vybíhají do hracího pole a pokouší se sestavit číselnou řadu tak, že každý smí otočit pouze jednu kartu. Pokud je správná, zůstává otočená lícem nahoru, pokud ne, otočí se zpět a hledá další hráč. Řadíme od 1 a vždy o 1 víc. Důležité je dodržování pravidel, pravidelné střídání dětí, spolupráce v družstvu. Není důležité, kdo zvítězí, ale zda družstvo úkol splní - zdravá soutěživost. Hrajeme s menším počtem dětí, složení družstev střídáme, aby všechny děti byly úspěšné!

Postupně zvyšujeme počet - maximálně 6 puntíků. Podle skupiny dětí můžeme zkusit hru s číslicemi od 1 do 6. Děti tak pochopí význam čísla jako znaku.